

ივერიონი

გაზეთი		ლიტრა	
ნომერი	მან. მ.	თვე	მან. მ.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი — ერთი შაურა.

გაზეთის დასაცავად და ყველა განცხადება დასაბუთებლად უნდა მიჰმართოს: თეონოს რედაქციას, ანალო-ბეგეთოს ქუჩაზე, სახ. ლი № 9, 2. ხელდგეგმის საგაზეთოს, გოლოგინის პრესბიტერი, ცენტრალურსა და გრუკერის წიგნების მაღაზიას.
უხსი განცხადების: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპ.

1877—1887 წელიწადი

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

1877—1887 წელიწადი

დღესასწაულის ბაშო შამაღვინი ნომერი ბაშოშა შაბათს, 3 მამბამბინის

შუალისი, 30 სექტემბერი

არ ვიცით, შეხვედრია თუ არა იდეებზე ჩვენს მეთიხვედლს დასწრება ჩვენის ტიპოგრაფიის საბჭოში, როცა იქ ცოტად თუ ბევრად დიდ მნიშვნელობიანი სავაჭრო ირჩება. ჩვენ ამ შემთხვევაში დიდ მნიშვნელობიან სავაჭრო გველსსმობათ იმას, როცა ვასარჩევ სავაჭრო შეყენება იმისთანა საქმეს, რომელსაც ბუნებითად ასე თუ ისე, ცოტად თუ ბევრად შიგ ჩაწრული აქვს ჩვენის ქვეყნის მკვიდროს საერთო ინტერესები და არა მარტო ცალკე, განსაკუთრებული ინტერესები მოკლადეობს. წყვეტილად ერთხელ თუ ორჯერ ამისთანა საქმე ჩამოვყარდება როდემე ჩვენს ტიპოგრაფიის საბჭოს ვასარჩევად და ჩვენ დასამუშაოებელ უნდა ვვადართო, რომ არც ერთხელ ჩვენი საბჭო ამისთანა საქმის სიდიდეს ვერ მიმწვადება და იმდენად განება ვასანდობით არ დახვედრია, რომა დანახვასაც თვით საქმის სიკეთესიგანე ითვ. ქალაქს, როგორც წაწილს მთელიისს, ისე იგი, როგორც ცალკე ასოს ქვეყნისს, თვისი საკუთარი ცალკე მოედნი აქვს და მის წარმომადგენელთა მოქმედება ამაზე უფრო მიქცეული. მაგრამ იგივე ქალაქი ახვე დროს მოწვევითი ასო-გი არის მთელიისა, არამედ შეხილცხვედრისასა, ნაწილია, ცხოვრების მარადვედრისა და რა თუთადად შიგ ჩართული მთელ-

თან და ამ მხრით იგი ერთ-ხორცი და ერთ-სული ნაწილია ამა მთელიისა.

ამოტოვავ, ჩვენი ფიქრით, დიდი დანახვებობა ჩვენი ქალაქის საბჭოსაგან, თუ იგი ამ ორგანებურს კავშირს ივიწყებს მთელითან, და მთელიის ტიპოგრაფიის, დინისა თუ შირისა თავის საკუთარ დინსა და შირსაგან არა სთვლის. მოწვევითი, განცხადებები ასო თავი სათავისაც მკვდარია და მთელიის-თავისაც, იმიტომ — რომ ნაწილი მთელს უნდა აცხოვრებდეს და მთელი ნაწილსა. ასეა შემქმნილი ბუნებისაგან ყოველივე საყოველთაო აგებულება, რომელიც სიცოცხლისათვის, ცხოვრებისათვის და-ინიშნულია. ამ ინტერესთა ერთობის თვლით უნდა ვასინჯავ ყოველი იმ საქმეს, საცა მთელი მეტყველებს და ჰვადიდებს. კიდევ ჩვენ დასამუშაოებელ უნდა ვსთქვათ, რომ ჩვენი საბჭოს წევრთა ურთავლესობას ამოედინებდნენ არ უკრის თვლით: იგი ურთავლესობა იმ ნიშნს, იმ უნარს არის მოკლებული, რომელიც შემძლებელია თვლით და გულით ადამიანის პატარადი დადევნე. ნაწილითად მთელზე დადებითანს, რომ სრული მისი სიკეთესიგანე, სივრცე-სიფართოე განებას გამოუნახავს გამოხსენებული და გამოხსენებულად. მარტო იმ ნიშნს, იმ უნარს შეუძლიან კაცს დაანახვოს იგი რთული შემადრთებელი ძარდვები ნაწილისა და მთელიისა, რომლითაც მთელი საერთოდა და ნაწილი ცალკეად მსუხვედმუდობს ერთმანერთის შემწე-

ბითა, ერთმანერთის გარჯითა და მხნეობითა. ამ ნიშნს, ამ უნარს მარტო განავად-განხილავს იძლევა და ის სწორედ ეს ავილი ჩვენი საბჭოს უმრავლესობას. ამ მხრით საბუთი ვაკაცს ვსთქვათ, რომ იგი უმრავლესობა თავისი მოვალეობისათვის უდროა და თავის დანიშნულებისათვის უადგილია.

მართალია, ნათქვამია: „როგორც ერთი, ისეთი ბერიც“, როგორც იგი ამომჩვეულები არიან, ისეთი ამომჩვეულებიც ჰყავთ საბჭოში და ამ მხრით თვითონ საბჭოს ბერი არა ეყრიანება. ტუქუფად-გი არ არის ნათქვამი: „ყოველი მზგავსი მზგავსს ჰქმნის“. მაგრამ საზოგადო საქმის გულ-შემამტკივრობათვის ამ შემთხვევაში ეს ავირობა მკვრადიერ ნიშნებია. ნუგეში მარტო ის არის, რომ იმავე საბჭოში არის თუქა მარტო მეტად მცირე ნაწილი, მაგრამ ძლიერი დირსებით და გონება-განხილვისით. გულ-შემამტკივრობის კაცის თვლით მთელს თავის ტიპივლს გულისს და ნაწილის ურთივლს აძებს და ანევილებს. ეს მცირედი ნაწილი განება-განხილვის და ჰეუ-ფინზე-ლი ნაწილისა და ყოველს თვალ-მოკლეს, ჰეუ-მოკლეს და სულ-მოკლეს სჯავს საბჭოსას წინ დახვედრებს როდემე ფარ-ხსადს წარმტუებულიის ჰევისს და განახლებულის გულისსა. რასაკერძოვლია, საცა კენჭია, იქ უმრავლესობა იმარჯვებს და ჩვენს საბჭოშიაც ასეა, მაგრამ რაც უნდა სთქვათ, დამარცხებული მართალიყო ყოველთვის სჯავსა გამარჯვებულს ტუქუფსა და

ის მცირედი ნაწილი, რომელიც ჯერ ხანად ჩვენს საბჭოში ამაოდ იმრძვის და კედელს ცერცვს აურის, მით არის სასახელია, რომ გულს არ იტებს და იმრძვის უფრო და უფრო დონორად და მედგრად.

რომ ჩვენი საბჭო ვერა სწავდება თავისი დანიშნულების სიმაღლეს, ეს ცხადად დაამტკიცა წარსულია ორმამბამბინს. ამ დღეს კრება იყო საბჭოსი და სხვათა შორის საკამათო სავაჭრო ჰქონდა ერთი იმისთანა საქმე, რომლის გავებას და გამოარკვევას სწორედ ის ნიშნი, ის უნარი უნდაოდა, რაც დასახავად ამჩვენებს საქმეს მთელიის თავის ვითარებითა, დამოკიდებულობითა და რთულობითა.

საქმე ის იყო, რომ ჯერ მარტო კიდევ კავკასიის სამეურნო საზოგადოებას ეთხოვნა ქალაქისათვის, 1888-ს წელს სასოფლო-სამეურნო ნაწარმოებთა გამოყენებას ვითარებითა და ქალაქსა შემეურება მოგვეცხვა. ამისათვის ორი ათასი თუმანი უთხოვნიათ. დადეს აქამომდე ეს თხოვნა დამის მოსახლეობად სხვათა ქალაქის გამოკლებით თავის სამეურნოს ქებაში და მარტო წარსულს ორმამბამბინსა და შეუტანა საბჭოში თავისი დამოხდელი აზრი ამ სავაჭრად და, რა თქმა უნდა, ცვი და მშრალი უბრი წარმოუქვამს: ქალაქს ამ ხანში დიდი მოულოდნელი ხარჯები მოუვიდა და დონს-ძიება არა აქვს, გამოყენისათვის რაიმე ფული გადასდოსო. ესეთი ცვი და მართალია და მშრალი „ტუქუფი“ გულს მოხვდა იმ მცირე ნაწილს საბჭო-

სას, რომელიც გუშაგად უდვამოვლს საზოგადო მნიშვნელობისს საქმეს და რომელიც თვისსა სასახელიად დევნად ახვეული აქვს: საცა „ჩვენ“ არის, იქ „მის“ ხმა არ ამოივება. ამ ნაწილმა შექმნიხნა, რომ უარი ხომ უარია და ასე უცუდლად გამოტყუილი უარისა საწყნითა. ესთქვათო, უთხრა თურმე ვასუხად ამ ნაწილმა: ქალაქს დღეს დონს-ძიება არა აქვს ამ სერთოს სასარგებლო საქმისათვის, და გამოებას ერთი თბილი, ტუბილი სიტუცა, ერთი მცირეოდენი გულ-მტიკინეულობა და თანა-გრძობობა მინც წარმომოქცეო და ამით მინც გაენელებინა მთელი სობიერე უარისა. რასაკერძოვლია, ეს გულ-მტიკინეული სიტუცა მალოდებდ არ დაედებოდა კავკასიის სამეურნო საზოგადოების თხოვნას, მაგრამ მავსთანა სიტუცა იმის ნიშნის მინც იქნებოდა ქვეყნის წინაშე, რომ ქალაქის გამოებას ეს-მის მნიშვნელობა გამოყენისა, სწავს მისი საზოგადო საწარმოება, მიხვედრითა და მიგინეობითა, რას სავაჭრებს და მის მომადრთებელია, როცა ყოველთა წინაშე გამოყენილია ქვეყნის ნამავ-წარმოები, ქვეყნის ეკონომიური ძალედონე, კლანა, ხევისა და ქვეყნის ნამოქმედარის აგრარიაობა, სომადიდებდ და სიღარიბე.

სხვისი სიტყვით თუთიუქსავით ვიხსნიოთ, უთხრეს თურმე იმ მცირე ნაწილის წარმომადგენლებმა: ეს ჩვენი ქვეყნა მდიდარია და ნუ თუ თანაგრძობისა და გულ-მტიკინეულობის დონსი არ არის

ფელეტონი

HORLA

(დასასრული *)

19 აგვისტო

ვიცი, ვიცო, ყველაფერი ვიცი! აი რა ამოვიყვანე „Revue du monde scientifique“-ში:

ჩვენ მეტად საყურადღებო და ახირებული ამხავი მოგვიყვანა როცა-ენიორადან. სან-პაოლოს დაბაში ამ ფაბად გავრცელებულა საკვირველი გადამდები სენი — ტუქუფელ შემოილოდა, ხე სენი მეტად ჰეგს თურმე სულიერს გადამდებს სნეულებას, რომელიც მჭინეარებად ეფოპაში საშუალო საუკუნეობის. მეტყობთ თავი დაუნებებლად თავის მიწა-წყლისათვის და სახლებიდან იხიზნებან. ამისთან არწმუნებენ ხალხსა, რომ რაღაც უხილავი და თვლით შეუღწრავი არსება გვედენის, მოსვენებას არ გვიანლევსო. ეს უხილავი არსება სისხლის შროველ მტარავლსაეით ძილის დროს სიოცხლსა გვწოვს პირიდან, ჩიბი-

თა და წყლით იკვებება და, როგორც ეტყობა, სხვა საკმელს არას ეკარება.

პროფესორი ლონ-პედრო ვენრიკო რადენსაზე სწავლულ ექიმებთან ერთად წაიდა სან-პაოლოს დაბაში, რათა ადგილობრივე შეისწავლიდა და გამოიკლიოს ეს საოცარი სულიერი ავადმყოფობა და იმეორტორს ურჩიოს, რა საშუალება უფრო უყუთესი იქნება ამ გადამდებ სენის მოსახლობლად.

ოპ, ცხლა-კი მასსოცს, მასსოცს მშვენიერი სამ-ანთიანი ბრაზილის ხომალდი, რომელიც სენაზედ მისცუხავდა 8 მასის, ეს ხომალდი მამინისეთი ლამაზი, კობატი და მშვენიერი მცენეს! „ის“ იქ იყო, ხომალდზედ, თავის სამშობლოდან მოდიოდა. დანიანა, დანიანა ჩემი თეთრია გაღვნილი სახლი და ხომალდიდან ნაპირზედ გადმოხტა! ოპ, ღმერთო! ეხლა-კი მესმის, ცხლა-კი მივხვდი. ბოლო მოელო დადანიანის ამ ქვეყნად მეფობასა და ბატონობას!

მოვიდა, განადა „ის“, რომლისაც ისე ეშინოდათ პირენდლს ხალხსა, რომელსაც საშინლად შეაჩვენებდნენ ხოლმე მღვდლები, სულიერნი ამანნი,

და რომელსაც კლიდეზი და გრანე-ულეზი ლამის სინეულემ გამოიმობდნენ ხოლმე; „ის“, რომელსაც ადამიანი, ეს დროებითი მეფენი ბუნებია, საშინელ უშეგებელ სულიერად წარმოადგენდენ ხოლმე და ბიარტ-სულს, მოჩვენებს და ახრიდლს ეძახდნენ. აღერ ასე ჰქონდათ წარმოდგენილი, ხოლო შემდეგ და შემდეგ მეტიორმა და ჰქვიანა კაცებმა უფრო რამად ჩაჰხედეს ამ სილუმლოს. მესმერი მიხვდა და ექიმებმა-კი ავერთი წელიწადი სრულდება გარკვეული დინეს „იმის“ ძლიერება, უფრო გაცივ, ეიდრე თითონ „ის“ გამოიჩინდა თავის ძალ-ღონეს. ეს ექიმები თამაშობდნენ ამ ახალის მუთუხის ძლიერებით, მანეტიზმი, პიროტისში და სხვა ათასი სახელი დაარქვეს. მინახავს, როგორ ირობდნენ თავს უფრონო ყმაწვილებიდან „იმის“ საშინელის ძლიერებით, ვი და ვაგლა-ხი ჩვენს! ვი ადამიანი-მეოღს! მოვიდა „ის“... რა ჰქვიანა?.. ასე მეტია, თითქოს ის თავის სახელს მიყაროდეს და არ მესმოდას!.. ჰო... დილად, დილად... მიყერის... უფრს ვიგდებ... ვერ გავიგონე... განიმოგრო... ჰა?.. უფრო ხმა-მალბობა სთქე... Horla?..

გავიგონე .. Horla... ის არის... Horla... მოვიდა...

აა! ძეჩმა ტრედი გავლოჯა; მგელმა ბაქანი გავთარა; ლომმა გამწე-ტეულ რკინი კამეჩი შთანქვა; აღმინამა მოპკლად ლომი შეილოდა-როთ, ხმლითა და თოფის წამლით; ხოლო Horla-კი ადამიანს ვადაქცევს იმად, რადაც ჩვენ ხარი და ცხენი ვადაქცევთ; თავის ძლიერების საშუალებით დაგვისაკუთრებს, დაგვიმონავებს, საშუალოდ გვიხმარებს! ვი ჩვენს! ხოლო სრუც იმას დაფიქრებთ, რომ ცხოველი ხშირად აღუწოდება ხოლმე და ჰკლავს იმას, ვისაც დაუმარჩილებია და დუმონავებია... მეც ასე მინდა მოვიქცე... მეც ასე მინდა... ხოლო ამ განზრახვის შეხსარულულად საჭიროა, რომ დღეისა ნახო თვლით, შეგებო! მეცნიერები ამბობენ, რომ ცხოველის თვლი ბევრში არა ჰეგს მთელიის თვლის ცხოველი ყველაფერს ისე ვერა ჰხედავს, როგორც ადამიანო... ჩემს თვალს-კი ვერ დაუნახავს ეს ახალად მოსული, რომელიც მზავიებს და მტავრებს... რად არის ეს ასე? ოპ, ცხლა მავონდება სენ-მიშელის მთაზედ ბერის მიერ ნათქვამი სიტყვები: „განა ჩვენ

*) იხ. „ფელეტონი“ № 196, 198, 200 და 201.

